

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. rugsėjo 15 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Egidijos Tamošiūnienės, teismo posėdyje kasacinę rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo A. O. V. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 15 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės A. O. V. ieškinį atsakovams D. L. ir R. L. dėl nuostolių atlyginimo

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių kapaviečių priežiūrą, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovė prašė teismo pripažinti, kad atsakovai neteisėtai pertvarkė (*duomenys neskelbtini*) kapinėse esančią kapavietę, kurioje yra I. L., E. L., J. V. ir P. L. kapai, ir leisti nugriauti atsakovų per šios kapavietės vidurį pastatytą bortelį bei pašalinti visus likusius atsakovo D. L. šioje kapavietėje atliktos pertvarkos padarinius; priteisti ieškovei solidariai iš atsakovų 887,91 Eur nuostoliams atlygti, 5 procentų dydžio palikanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teismo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
- Ieškovė nurodė, kad atsakovas yra ieškovės brolio P. L. mirusio (*duomenys neskelbtini*), sūnus, o atsakovė yra ieškovės mirusio brolio sutuoktinė. Ieškovė kartu su broliu nuo 1981 metų prižiūrėjo jų tėvų I. L., mirusio (*duomenys neskelbtini*), ir motinos E. L., mirusios (*duomenys neskelbtini*), kapavietes. Ieškovės, jos brolio ir seserų E. B. R. A., M. susitarimų ieškovės sutuoktinis J. V. (*duomenys neskelbtini*) metais buvo palaidotas kapavietėje, kurioje buvo palaidoti pirmiau nurodyti ieškovės tėvai, greta tėvams skirto antkapio buvo pastatyta paminklinė lenta J. V. ieškovės brolio P. L. (*duomenys neskelbtini*) metais buvo palaidotas greta tėvų (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijoje nėra duomenų apie tai, kas yra ieškovės tėvų I. L. ir E. L. kapavietės priežiūrėtojai, (*duomenys neskelbtini*) senintijos archyve saugomas laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnalas pradėtas pildyti 1985 metais, (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintijos 2017 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 2(5.5)-145 nurodyta, kad, senintijos žiniomis, ieškovės tėvų kapo priežiūrėtojai buvo ieškovės brolis P. L. bei pati ieškovė. Ieškovės teigimu, atsakovai nebuvo tie asmenys, kurie laidojo ieškovės tėvus, todėl ieškovė nuo 1981 metų save laiko faktine tėvų kapavietės priežiūrėtoja. Be to, ji nuo 1998 metų buvo paskirta ir už savo sutuoktinio J. V. kapo priežiūrą atsakingu asmeniu. Ši aplinkybė nesudaro pagrindo spresti, kad ji prarado teisę ir pareigą būti atsakingu asmeniu už tėvų kapų ir bendrai kapavietės tvarkymą. Ieškovė paaikšino, kad dėl egzistavusio minkšimo ankščiau kapavietė buvo mažesnė, o nukirtus medžius, prasipletė. Ieškovės nuomone, jos tėvų ir sutuoktinio kapavietės yra ne dvi atskiros kapavietės, o viena kapavietė, kuri buvo pradėta formuoti 1973 metais, o jos nestandartinis plotas susiformavo istoriškai. Atsakovas, nebūdamas už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo, neturėjo teisės savavališkai pertvarkyti kapavietę (perskirti ją per vidurį einančių akmeninių bortelių, sunaikinti akmeninių apvadų įrėmintą kapavietės centre buvusį gėlyną), pertvarkymų nesuderinęs su ieškove. Ieškovė sumokėjo 130 Eur už neteisėtai atliktų darbų padarinių pašalinimo kainos vertinimą bei 757,91 Eur už padarinių pašalinimo darbus.
- Atsakovai nurodė, kad kapavietės, kuriose yra palaidotas ieškovės sutuoktinis ir ieškovės brolis (atsakovo tėvas P. L.), yra dvi atskiros greta esančios kapavietės. Atsakovas D. L. yra netinkamas atsakovas, nes po ieškovės brolio mirties už ieškovės tėvų kapavietės priežiūrą atsakingu asmeniu tapo P. L. sutuoktinė R. L., o pagal (*duomenys neskelbtini*) senintijos archyve saugomą laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnalą nuo 1998 m. vasario 21 d. ieškovė yra įregistruota tik kaip J. V. kapo priežiūrėtoja. Teisės aktai nenustato galimybes, kad už vienos kapavietės priežiūrą būtų skiriamai keli atsakingi asmenys, todėl, atsakovų nuomone, nėra pagrįsti ieškovo teiginiai, jog ji kartu su mirusiu broliu P. L. buvo atsakinga ir už savo tėvų kapavietės priežiūrą. Tuo atveju, jeigu ieškovė būtų buvusi atsakinga už savo tėvų kapavietės priežiūrą, tai, mirus ieškovės broliui, siekiant jį palaidoti I. ir E. L. kapavietėje, būtų buvęs reikalingas ieškovės sutikimas palaikams palaidoti, tačiau jo nereikėjo. Už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens statusą asmuo įgyja mirusio asmens laidojimo metu, kai jis pateikia prašymą laidoi ir to prašymo pagrindu skiriama kapavietė, o ne kapo faktinės priežiūros pagrindu. J. V. laidojimo metu galiojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. lapkričio 26 d. Nr. 359 nutarimu patvirtintos Kapinių tvarkymo taisyklės, kurių 11 punkte nustatyta, kad mirusiamjam palaidoti skiriamas 3,75 kv. m plotas, o šeimos kapui – 7 kv. m ploto sklypas. Bendras aptvertų gėlynų kapaviečių plotas yra 14,58 kv. m. t. y. dviejų šeimos kapaviečių dydžio plotas. Šeimos kapavietėje vienas šalia kito gali būti palaidoti tik du mirusieji, nes, esant šeimos kapavietės plotui 2,8 m, daugiau mirusiųjų su karštais vienas šalia kito netelpa. Pagal galiojančias taisykles pakartotinai laidoi toje pačioje vietoje leidžiama praėjus 20 metų po paskutinio laidojimo. Atsakovai nurodė, kad I. šeimos kapavietėje laidojant (*duomenys neskelbtini*) mirusį ieškovės sutuoktinį nebuvo praėję 20 metų po E. L. mirties, todėl J. V. negalėjo ir nebuvo laidojamas L. kapavietėje, todėl buvo palaidotas šalia L. kapavietės, suformuojant atskirą kapavietę. Iki 2001 metų J. V. ir L. kapavietės buvo atskiras dekoratyvinis augalų tvorelė, kuri juosė L. kapavietę. Abi kapavietės turėjo atskirus paminklus. Vykdyant ieškovės brolio valią, kapavietės buvo atskirtos tvorele – įrengtas kapavietės skiriamasis bortelis. Kadangi bortelis skiria dvi atskiras kapavietes, nėra pagrindo jo nugriauti. Atsakovų teigimu, solidarioji skolininkų prievolė neprežiūrojama, o ieškovė neprodė atsakovų neteisėtų veiksmų bei jų kaltės. Ieškovės pateikti įrodymai dėl gėlynų dydžio apima ne tik ieškovės laikinai neteisėtai kapavietės tvarkymo darbų padarinių pašalinimo darbus (mamuro bortelio išardymo darbus), bet ir su tuo nieko bendro neturinčius kapavietės tvarkymo darbus, įskaitant grunto kasimą, pamatų įrengimą, akmenų rėmo lovio įrengimą, juodo Karelijos akmenų rėmo, sudėtingų raidžių graviravimą ir kt., bet tuo neapsiribojant.
- Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. gegužės 14 d. sprendimu, priimtu civilinėje byloje Nr. e2-3031-466/2019, ieškovės ieškinį tenkino iš dalies. Teismas pripažino, kad atsakovai D. L. ir R. L. neteisėtai pertvarkė gėlyną kapavietę ir leido ieškovei nugriauti per I. L., E. L., P. L. ir J. V. kapavietę pastatytą bortelį; ieškiniui reikalavimus pašalinti kitus neteisėtai kapavietės pertvarkos padarinius bei atlygti 887,91 Eur nuostolius atmetė.
- Vilniaus apygardos teismas 2020 m. vasario 18 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e2A-211- 803/2020, panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. gegužės 14 d. sprendimą ir bylą perdavė iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. sausio 5 d. sprendimu ieškinį atmetė, be to, minėtu sprendimu ir 2019 m. birželio 5 d. papildomu sprendimu priteisė atsakovams iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
- Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ieškovė neįrodė atsakovų R. L. ir D. L. veiksmų neteisėtumo, t. y. vienos iš būtinų sąlygų asmens civilinei atsakomybei kilti.
- Pirmosios instancijos teismas iš šalių paaikšninimų, byloje esančių nuotraukų nustatė, kad ieškovės sutuoktinis J. V. buvo palaidotas kape, esančiame šalia ieškovės tėvų kapų. Iš (*duomenys neskelbtini*) senintijos teritorijoje esančių kapinėse palaidotų asmenų registravimo knygos (pradėtos pildyti 1985 m. sausio 1 d. ir baigtos pildyti 2006 m. gruodžio 26 d.) išrašo, eil. Nr. 12, pirmosios instancijos teismas nustatė, kad J. V., miręs (*duomenys neskelbtini*), palaidotas (*duomenys neskelbtini*) kapinėse, kapo priežiūrėtoja nurodyta A. O. V.
- Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 359 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių (teisės akto redakcija, galiojusi iki 2006 m. vasario 22 d.) 11 punktą laidoi skirtą sklypo plotas negalėjo būti didesnis nei 7 kv. m, pagal šią taisyklę 12 punktą kiekvienas mirusysis turėjo būti laidojamas atskirame kape, o laidoi skirtas sklypas skiriamas iš eilės, bei į tai, kad ieškovė nepateikė teismui neabejotinai jos turimo dokumento – laidojimo leidimo, kuris leistų tiksliai įvertinti situaciją, į tai, kad ieškovė buvo nurodyta kaip savo sutuoktinio kapo priežiūrėtoja, taip pat į tai, kad J. V. pastatytas atskiras antkapis, nusprendė buvus pagrindą tikėti tuo, kad mirusiam J. V. palaidoti buvo skirtas atskiras sklypas, esantis šalia 7 kv. m ploto šeimos kapo, kuriame buvo palaidoti ieškovės tėvų palikai.
- Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, kad byloje esančių laidojimų ir kapų statinių registravimo knygos išrašai patvirtino, jog (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos įgalioti asmenys jokių duomenų apie statinius, esančius pirmiau nurodytose kapuose (antkapį, paminklą, bortelį), iki 2006 metų nėra įregistravę, taip pat nėra nurodę kapinių kvartalų ir kapo numerių bei sklypo matmenų. Toks teisės aktų reikalavimų neatitinkantis laidojimo ir kapų statinių registravimo knygos vedimas sudarė teismui pagrindą spresti, kad kapinės prižiūrinčios organizacijos neveikimo (nepareikalavus pateikti knygai vesti reikalingų duomenų) buvo sukurta situacija, sudariusi prielaidas kilti šalių ginčui.
- Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad byloje nebuvo pateikta įrodymų, kurie patvirtintų, jog nuo to momento, kai borteliu nuo likusios kapinių teritorijos buvo atitverti trys kapai, iki ieškovės brolio mirties momento atsakingi už pirmiau nurodytų kapų priežiūrą asmenys (ieškovė ir jos brolis) ar vienas iš jų būtų kreipęsi į kapinės priežiūrinčią instituciją dėl kapų sklypų (kapaviečių) ribų pakaitimo, dėl atsakingo už kapavietės priežiūrą asmens skyrimo, todėl ieškovės argumentai, kad (*duomenys neskelbtini*) kapinėse esantys I. ir E. L. šeimos kapas bei J. V. kapas sudaro vieną kapavietę, laikė nepagrįstais. Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad kai (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintija minėtame žurnale atsakovė R. L. įrašė kaip atsakingą už P. L. kapo priežiūrą asmenį, ji taip pat tapo asmeniu, atsakingu ir už ieškovės tėvų I. ir E. L. šeimos kapo (kapavietės), kurioje palaidoti trijų asmenų palikai, priežiūrą.
- Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė, kad atsakovė R. L., būdama atsakinga už ieškovės tėvų kapavietės tvarkymą, priėmė sprendimą atriboti I. ir E. L. šeimos kapavietę ir J. V. kapavietę, todėl 2017 m. balandžio 14 d. buvo įrengtas šias kapavietes skiriantis bortelis, analogiškas borteliui, kurio yra atskirtos šios dviejų gėlynų kapaviečių ribos. Toks sprendimas, tikėtina, buvo priimtas vykdyant mirusiojo P. L. valią, galimai tokiame sprendime įtakos turėjo ir nekontroliuojamas ieškovės elgesys po brolio laidojimą, kuris, kaip matyti iš ieškovės pasisakymų bylos nagrinėjimo metu, nėra pasikeitęs.
- Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad byloje esančios nuotraukos, akmenų apdirbimo įmonės „Granum“ užsakymo duomenys nesuteikė pagrindo daryti išvadą, kad pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintą statybos techninio reglamento STR 1.01.03.2017 „Statinių klasifikavimas“ 1.3. 4.5 papunkčį, 18 punkto, nesudėtingųjų statinių sąrašo 3.1–3.3 papunkčius kapavietes skiriantis bortelis galėtų būti priskirtas statiniui, kuriam taikomos Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatos. Byloje taip pat nebuvo pateikta įrodymų, kurie patvirtintų, kad (*duomenys neskelbtini*) kapinių priežiūrėtoja (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintija iki 2017 m. balandžio 14 d. būtų įgyvendinusi Lietuvos Respublikos žmonių palikų laidojimo įstatymo (toliau – ir ZPLĮ) 27 straipsnio 1 dalies 4 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 25 punkto reikalavimus ir laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnale būtų registravusi duomenis apie kapavietės esančius statinius. Dėl to pirmosios instancijos teismas nusprendė nebuvus pagrindo daryti išvadą, jog atsakovė R. L., 2017 m. balandžio 14 d. įrengusi dvi kapavietes skiriantį bortelį, pažeidė teisės aktų reikalavimus ar ieškovės teisėtus interesus.
- Pirmosios instancijos teismas iš ieškovės paaikšninimų nustatė, jog į bylą kaip atsakovas D. L. buvo įtrauktas todėl, kad 2017 m. balandžio 6 d. jis elektroniniu laišku informavo ieškovės dukterį apie atsakovės R. L. sprendimą tarp I. ir E. L. kapavietės ir ieškovės sutuoktinio J. V. kapavietės pastatyti bortelį. Atsakovas D. L. paaikšino, kad jis padėjo savo motinai atsakovei R. L., kuriai dėl sveikatos būsenos sudėtinga rašyti, informuoti ieškovę apie priimtą sprendimą. Tokie atsakovo veiksmai, pirmosios instancijos teismo vertinimu, negali būti laikomi neteisėtais. Byloje, išsyrus ieškovės nuomone, nebuvo pateikta įrodymų, kurie leistų D. L. veiksmus vertinti kaip neteisėtus, todėl pirmosios instancijos teismas pripažino, kad D. L. į bylą kaip atsakovas buvo įtrauktas nepagrįstai, o ieškovė neprodė jo veiksmų neteisėtumo.
- Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2021 m. balandžio 15 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 5 d. sprendimą.
- Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad ieškovės tėvų I. L. ir E. L. kapo priežiūrėtoja (senintijos duomenimis) iki 2016 m. buvo laikomas jų sūnus (ieškovės brolis) P. L. Jam mirus, (*duomenys neskelbtini*) savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintija, vadovaudamasi Kapinių tvarkymo taisyklių 22 punktu, 2016 m. gegužės 26 d. išdavė leidimą toje kapavietėje palaidoti P. L., o kapo jo kapo priežiūrėtoja įregistruota velionio buvusi žmona atsakovė R. L. (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2017 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. VTS-236, adresuotame ieškovei A. O. V., nurodyta, kad (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos archyve saugomas laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnalas buvo pradėtas pildyti nuo 1985 m. žurnale yra užfiksuota, kad A. O. V. (*duomenys neskelbtini*) yra įregistruota kapo savo sutuoktinio J. V. kapo priežiūrėtoja.
- Apeliacinės instancijos teismas iš įrodymų visumos nusprendė, kad ieškovė nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių, jog L. ir J. V. kapai sudaro vieną kapavietę, už kurios priežiūrą ji atsakinga. Priešingai, į bylą pateiktas (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintijos 2016 metų laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnalo išrašas, eil. Nr. 26, kuriame nurodyta, kad P. L. palaidotas (*duomenys neskelbtini*) kapinių kv. Nr. 6 ir R. L. yra įrašyta kaip už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo, taip pat (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintijos 2017 m. spalio 30 d. raštas Nr. 2(5.5)-138, kad R. L. buvo išduotas leidimas Nr. 4L(2.12)-40 laidoi sutuoktinį, jog P. L. buvo palaidotas (*duomenys neskelbtini*) kapinėse, toje pačioje kapavietėje, kurioje yra palaidoti jo tėvai, leido teismui, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 21 punktu, padaryti išvadą, kad P. L., kaip asmuo, atsakingas už I. ir E. L. šeimos kapo priežiūrą, buvo palaidotas ne kapavietėje suformuotame naujame kape, o pakartotinai kape, kuriame jau yra palaidoti jo tėvų palikai, pasibaigus kapo ramybės laikotarpiui pagal ZPLĮ 2 straipsnio 6 dalį. Dėl to kai (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senintija minėtame žurnale atsakovė R. L. įrašė kaip atsakingą už R. L. kapo priežiūrą asmenį, ji taip pat tapo asmeniu, atsakingu ne tik už savo sutuoktinio, bet ir už I. ir E. L. šeimos kapo priežiūrą. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, būtent trys L. kapai sudaro vieną bendrą kapavietę, už kurią atsakinga atsakovė.
- Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ieškovės sutuoktinio J. V. laidojimo metu galiojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. lapkričio 26 d. nutarimas Nr. 359, o ieškovės brolio P. L. laidojimo metu – Lietuvos

20. Apelācijas instancijas teismas pārņēmo, kad iekšējais izmeklētājs tik ilgi bijis nagrinājums, tiek jau būtu nagrinājiet teismu patvirtina, kad ir pati savas nelaiķē L. kapavietēs pūzītoģu, kas buvo parengusi raksti ir surinukis asmenų parašus, kurais jū tik sieķē būtu pripažināta nurodytu kapu pūzītoģu. Taip pat jau reikaldams iekšinė teisme viene is iekšinio reikalavimų prašę pripažinti, kad jū yra atsakinga už kapavietēs, kurioje yra I. L., E. L., J. V. ir P. L. kapai, priežiūrā. Būtu nagrinājiet antrā kartā iekšēko nepateikē naujū įrodymų, kurie pagrįstų jū įrodinėjamas aplinkybes dėl L. ir J. V. kapu bendrumo. Priešingai, būjoje apklausti liudytojai (*duomenys neskelbtini*) senintu nuo 2006 metų dirbant S. K., T. M., 2015–2020 metais dirbusi (*duomenys neskelbtini*) savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus skyriaus, kad nėra rašytinių įrodymų, kas buvo I. L. ir E. L. kapų pūzītoģu. Be to, iekšēkoje būjoje pateiktis jū tėvų mirties liudijimų kopijos, padarytos 2016 metais, neįrodo, kad jū nuo 1981 metų rūpinosi tėvų kapais, o šie įrodymai, atsižvelgiant į jų sudarymą metus, ir originalių dokumentų į jų neteikimas leido teismui padaryti švadą, jog asmuo, kuris laidjo mirusiąją E. L., buvo iekšēko brolis P. L.

21. Apelācijas instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas, pakartotinai išnaginęs šią civilinę bylą, surinko papildomus įrodymus (tik rašytinius įrodymus, tiek liudytojų parodymus), iš naujo apklauė šalis, ištyrė, įvertino juos ir rėmėsi didesne įrodymų apimtimi ir platesniais šalių paaiškinimais nei tai, kurios galėjo šiti ir įvertinti apelācijas instancijos teismas, pirmą kartą nagrinėdamas bylą apelacine tvarka.

22. Apelācijas instancijos teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – **CK**) 4.22 straipsniu, ŽPLĮ 24 straipsnio 6 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punktą, nusprendė, kad atsakovė yra faktinė I. L., E. L., P. L. kapavietės valdytoja, turinti išvestinę valdymo teisę, todėl, būdamas atsakinga už šių kapų sutvarkymą, 2017 m. balandį neturėjo savo veiksmų derinti su iekšēku. Būjoje nerunatyta, kad borteis buvo pastatytas iekšēkovs pūzītoģu kapo (J. V. kapo) rbose. Dėl to iekšēkovs išvardytiatsakovų veiksmams nebuvu pripažinti neteisėtais. Atsakovo D. laikinai – el. laišku rašymo – apelācijas instancijos teismas taip pat nepripažino neteisėtais. Atsakovas, el. laišku informuodamas iekšēkovę apie numatomą kapų pertvarkymą, įkūnė teisėtų veiksmų, skūselius iekšēkovs nurodomo D. laikinai, neteilko.

23. Kasacinis skundus iškėskė prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 5 d. sprendimą, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. birželio 5 d. papildomą sprendimą ir Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 15 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – įskėinti tenkinti, priesti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

23.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 359 patvirtintomis Kapinių tvarkymo taisyklėmis, galiojusiomis iki 2006 m. vasario 22 d., taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintomis Kapinių tvarkymo taisyklėmis (teisės aktų redakcija, galiojusi nuo 2016 m. balandžio 1 d. iki 2017 m. kovo 4 d.), ZPL nuostatomis, kurios negaliojo tuo metu, kai buvo galutinai suformuota gincio kapavietė. Byloje pateiktos nuotraukos, liudytojų parodymai ir kita informacija leidžia konstatuoti, kad (*duomenys neskelbtini*) kapinės kapaviečių dydžiai buvo nestandartiniai, šeimos kapavietės suformuota galutinai 1981 metais, kai kapaviečių dydžiai dar nebuvo reglamentuojami, o kapaviečių dydis ir konfigūracija nuo 1981 metų iš esmės nesikeitė.

23.2. Neveniodami teismų procesiniai sprendimai leidžia daryti išvadą, kad byloje gincūs nėra tinkamai išspręstas: Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. gegužės 14 d. sprendimu iškėskė bylos tenkintas šis dalies, pripažįstant, kad gincio kapavietė yra bendra, tai patvirtino ir konstatavo Vilniaus apygardos teismas 2020 m. vasario 18 d. nutartimi, tačiau bylą perdavė nagrinėti šioje pirmosios instancijos teisme. Vėlesniame Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 5 d. sprendime iškėskė bylos jau buvo atmetamos, o Vilniaus apygardos teismo 2021 m. balandžio 15 d. nutartimi šis Vilniaus miesto apylinkės teismo sprendimas paliktas nepakeistas.

23.3. (*duomenys neskelbtini*) rajono (*duomenys neskelbtini*) esanti laidojimo vieta, kurioje yra I. L., E. L., P. L. ir J. V. kapai, yra viena šeimos kapavietė, už jos priežiūrą atsakinga yra paskirta tai iškėskė (tai patvirtino liudytojai). I. L. ir E. L. laidojo iškėskė kartu su broliu, todėl jie abu buvo įrašyti kaip atsakingi už kapavietės priežiūrą asmenys. Dėl to akivaizdu, kad, nirus iškėskė broliui P. L. ir jį laidojant šios šeimos kapavietėje, nebuvo reikalingas iškėskė sutikimas, nes P. L. kartu su iškėskė buvo atsakingi už kapavietės priežiūrą asmenys. Tai, kad po J. V. mirties iškėskė buvo įrašyta kaip už jo kapo dalies priežiūrą atsakingas asmuo, nesudaro pagrindo spresti, kad ji prarado teisę ir pareigą būti atsakinga už savo tėvų kapų, t. y. už visos šeimos kapavietės, tvarkymą bei priežiūrą. Ši teisė bei pareiga niekada iš iškėskė nebuvo atimta ar panaikinta, ji to niekada neatšakė, priešingai, toliau rūpinosi kapavietė, ją nuolat lankė, tvarkė.

23.4. K

24. Atsīlešimū ījēskovēs kasacīnī skundā atsakovai prašo kasacīnī skundā atmesti ir palikti nepakeistā apeliācijas instancijās teismo nuturāt, priteisti bylinejimosi šlaidū atlyginimā. Atsīlešimas ī kasacīnī skundā grindžiamas šiais esminiais argumentais:

24.1. Nors išeikvė teigia teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas dėl kapinių tvarkymo taisyklių, tačiau kasaciniame skunde neapartos konkrečios šių teisės aktų normos, nepateikta išsamių teisinį argumentų patvirtinančių tariamus teisės normų pažeidimus. Kasaciniame skunde pagal išeikvės vertinimą aprašytos ir pateiktos vien tik faktinės aplinkybės, tačiau nenurodyti konkretūs apeliacinės instancijos teismo, išeikvės teigimų, padaryti materialiosios teisės normų pažeidimai.

24.2. Įvertinus miesto aplinkinės teisės, nagrinėjamas byla iš naujo, surinktos papildomos įrodymais (tiek rašytiniu įrodymais, tiek liudytojų parodymais), iš naujo apklausk šias, todėl, priimdamas 2021 m. sausio 5 d. sprendimą, ištyrė, įvertino juos ir remėsi didesnę įrodymų apimtį ir platesniais šalių paaiškinimais nei tai, kuriuos galėjo iširti ir įvertinti apeliacinės instancijos teismas, pirmą kartą nagrinėjamas byla apeliacine tvarka. Apeliacinės instancijos teismas, nagrinėjamas byla pirmą kartą, konstatavo, kad nebuto atskleista bylos esmė. Teismas byloje išnagrinėjo iš esmės, nes jam nepakapo byloje įrodymų bylos esmės atskleisti, todėl nutartyje buvo nurodyta, kad pirmosios instancijos teismas, sprendžiamas dėl pirtavarkytos I. L., E. L., P. L. ir J. V. kapavietės, netinkamai žašakino esmines faktines bylos aplinkybes, neatskleidė ginčo esmės dėl atsakovo D. L. teisinės atsakomybės, nevertino argumentų dėl jo pareigos atsakyti pagal išeikvė. Kadangi byla nagrinėjami iš naujo visi įrodymai buvo tirami iš naujo, tai lemė skirtingas bylą nagrinėjusių teismų išvadas.

24.3. I. L. ir E. L. kapo prižiūrėtoja (seniūnijos duomenimis) iki 2016 m. buvo laikomas jų sūnus P. L. Jam mirus, seniūnija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintu Kapinių tvarkymo taisyklių 22 punktu, 2016 m. gegužės 26 d. išdavė leidimą toje kapavietėje palaikyti P. L., o kaip jo kapo prižiūrėtoja įregistruota velionio buvusi žmona R. L. (*duomenuis neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos Viešosios tarnybos skyriaus 2017 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. VTS-236, adresuotame išeikvei A. O. V., nurodyta, kad (*duomenuis neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos archyve saugomas kildojingų ir kapavietžių statinių registravimo žurnalas buvo pradėtas pildyti nuo 1985 m. Žurnale yra užfiksuota, kad A. O. V. (*duomenuis neskelbtini*) yra įregistruota kapo savo sutoikinto J. V. kapo prižiūrėtoja.

24.4. Atsižvelgiant į tai, kad atsakovė R. L. yra faktinė I. L., E. L., P. L. kapavietės valdytoja, turinti išvestinę valdymo teisę, darytina išvada, kad atsakovė, būdama atsakinga už šių kapų sutvarkymą, 2017 m. balandį neturėjo savo veiksmų derinti su ieškove. Būloje nenustatyta, kad ginčo bortelis buvo pastatytas ieškovės prižiūrimo J. V. kapo teritorijoje. Dėl to atsakovai neatlikti jokių neteisėtų veiksmų.

25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, atsivėlusį į ginčo pabūdį 2022 m. vasario 15 d. nutartimi perdavė civilinėje byloje Nr. e3K-3-25-684/2022 pagal ieškovės A. O. V. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 15 d. nutarties peržiūrėjimo kasacine tvarka nagrinėta ginčą teisminei mediacijai ir sustabdė civilinę bylą. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 10 d. buvo gautas teismo mediatoriaus A. Druko pranešimas apie teisminės mediacijos pabaigą, šio šalims nepavykusį pasiekti taikaus susitarimo.

26. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, atsizvelgdama į tai, kad šalims iki kasacinio teismo nurodyto termino taikiu būdu nepavyko išspręsti ginčo dėl nuostolių atlyginimo, 2022 m. gegužės 18 d. atraukino bylos nagrinėjimą iš esmės.

konstatuojas:

Dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių kapaviečių priežiūrą, aiškinimo ir taikymo

27. Kapinių priežiūra organizuojama vadovaujantis Žmonių palaikų laidavimo įstatymu ir kitais teisės aktais. ŽPLĮ 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad kapas – vieta, kurioje užkasti žmogaus (žmonių) palaikai. Kapavietė – nustatytas ribas turintis žemės plotas kapinėse, skirtas kapui, rūšiui, kolumbariumui ar kitai laidavimo vietai, kur bus laidojami žmogaus palaikai, taip pat ir balzamuoti ar kremuoti (ŽPLĮ 2 straipsnio 3 dalis).

28. ŽPLP 24 sausio 2008 m. d. byloje nurodė, kad kapinių ir jų priežiūros bei kitų su kapinių tvarkymu susijusių darbų reikalavimus bei paslaugų atlikimo tvarką, vadovaudamasi šiuo ir kitais įstatymais, nustato Vyriausybė.

29. *(duomenys neskelbtini)*, einčio kape laidojant paskutini mirusį, ieškovo brolį P. L., galiojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintos kapinių tvarkymo taisyklės (toliau – Kapinių

tvarkymo taisyklės; teisės aktų redakcija, galiojusi nuo 2016 m. balandžio 1 d. iki 2017 m. kovo 4 d.), jų 14 punkte nurodyta, kad leidimas laidoti išduodamas laidojanciam asmeniui pateikus rašytinį prašymą ir medicininį miršėjimo liudijimą, tam skiriamą kapavietę. Taisyklių 20 punkte nustatyta, kad už kapavietės arba kolobarūmiu būsenos priežiūrą atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė ar kolobarūmiu miršta, arba asmuo, apie kurį šių taisyklių 21 punkte nustatyta tvarka pranešta kapinių priežiūrojei, arba asmuo, kuriam šių taisyklių 24 punkte nustatyta tvarka suteikta teisė priežiūrėti neprižiūrimą kapavietę, jeigu toks yra (toliau šiame punkte – atsakingas asmuo). Taisyklių 21 punkte nustatyta, kad jeigu asmuo, įrašytas žurnale kaip atsakingas už kapavietės priežiūrą, miršta arba dėl kitų priežasčių negali rūpintis kapavietės priežiūra, jo giminaičiai, suotukiniai (–ė) arba kapavietėje palaidotų mirusiųjų giminaičiai ir suotukiniai (–ė) turi susitarę, kas bus atsakingas už kapavietės priežiūrą, ir raštu apie tai pranešti kapinių priežiūrojei, nurodymais keičius žurnale duomenis. Tai reiškia, kad, mirus asmeniui, atsakingam už kapavietės priežiūrą, kitas asmuo skiriamas esant šioms norminėms aktų nurodytų asmenų (priežiūrą vykdžiusio mirusio asmens giminaičiai ir suotukiniai (–ė) arba kapavietėje palaidotų mirusiųjų giminaičiai ir suotukiniai (–ė)) sutarimui.

30. Kapinių tvarkymo taisyklėse atsakingo už kapavietės priežiūrą asmens statusas yra siejamas su juridiniu faktu – tokio asmens įregistravimu laidojimų ir kapavičių statinių registravimo žurnale. Atsakingas už kapavietės priežiūrą asmuo yra nurodomas laidojimų ir kapavičių statinių registravimo žurnale jo paties iniciatyva ir valia.

31. Byloje kilus ginčui dėl kapavietės valdytojo nustatymo, teisėjų kolegija remiasi byla nagrinėjusių teismų nustatytais aplinkybėmis ir vertina, ar tinkamai buvo taikytos materialiosios teisės normos.

32. Nagrinėjamoje byloje iškovė teigė, kad ji kartu su broliu P. L. nuo 1981 metų prižiūrėjo jų tėvų I. L., mirusio (*duomenys neskelbtini*), ir E. L., mirusios (*duomenys neskelbtini*), kapavietę. (*duomenys neskelbtini*) metais kapavietę, kurioje buvo palaidoti iškovės tėvai, iškovės, jos brolio ir seserų sustatimu buvo palaidotas ir iškovės sučiuotinis J. V. Remdamasis (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) senijoms 2017 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. 2(5.5)-145, iškovė teigė, kad I. L. ir E. L. kapo prižiūrėtojai buvo ji ir jos brolis P. L.

33. Pirmosios instancijos teismas iš byloje esančių nuotraukų, šalių paaiškinimų ir liudytojų parodymų nustatė, kad I. L. ir E. L. kapai (*duomenys neskelbtini*) rajone, (*duomenys neskelbtini*) kapinėse, yra greta vienas kito. Byloje apklausti liudytojai (*duomenys neskelbtini*) seniniu nuo 2006 metų dirbantys S. K. ir T. M., 2015–2020 metais dirbusi (*duomenys neskelbtini*) savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus vykoja, patvirtino, jog rašytinių įrodymų, kas buvo I. L. ir E. L. kapų prižiūrėtoju, nėra. Byloje iškovė teigė, kad ji ir jos brolis P. L. tų kapais ėmė rūpintis nuo 1981 metų. Pirmosios instancijos teismas iš šalių paaiškinimų, byloje esančių nuotraukų pat pat nustatė, kad iškovės situoktis buvo palaidotas kape, esančiame šalia iškovės tėvų kapu. Iš (*duomenys neskelbtini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskelbtini*) seniūnijos teritorijoje esančių kapinėse palaidotų asmenų registravimo knygos, pradėtos vesti 1985 m. sausio 1 d. ir baigtos 2006 m. gruodžio 26 d., išrašo, eil. Nr. 12, nustatyta, kad iškovės situoktis palaidotas (*duomenys neskelbtini*) kapinėse ir jo kapo prižiūrėtoja nurodyta iškovė.

34. Apelācijas instancijas teismas nustāt, kad iekškovs tēvū J. L. ir E. L. kapo prižiētāju (seniņtijos duomenimis) iki 2016 m. buvo laikomas jų sūnus (ieškovės brolis) P. L. Jam mirus, (*duomenys neskeltini*) rajono savivaldybės administracijos (*duomenys neskeltini*) seniūnija (*duomenys neskeltini*) išdavė leidimą jį palaidoti toje kapavietėje, o kaip jo kapo prižiētāja įregistruota velionio buvusi žmona ataskovė R. L. (*duomenys neskeltini*) rajono savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus 2017 m. lapkričio 23 d. raštas Nr. VTS-236, adresuotame ieškovei A. O. V., nurodyta, kad (*duomenys neskeltini*) rajono savivaldybės administracijos archyve saugomas leidinijū ir kapaviečių statinių registravimo žurnalas buvo pradėtas pildyti nuo 1985 m. žurnale yra užfiksuota, kad A. O. V. (*duomenys neskeltini*) yra įregistruota kaip savo sutuoktinijū J. V. kapo prižiētāja.

35. Apelācijas instances tiesmas, vērtēdamas iekšējos apelācijas skuda argumentus, pažēmoje, kad būlā nāginējant antrā kartā pirmosies instances tiesme iekšovē nepateikē naujū irodynū, kurie pagrīstū jos irodinējamas aplīnkybēs dēl L. ir J. V. kapu bendruma. Priešējā, byjolye papjodimā aplakstū lūdzojā (*duomenys neskelbtini*) senitū no 2006 metū dīrbanīs S. K. ir T. M., 2015–2020 metais dīrbus (*duomenys neskelbtini*) savaldybes administracīs Vīesiosis tvarkos skyriaus vėdėjā, patvirtojū, jog nebuvu rašytūnū irodynū, kas buvo I. L. ir E. L. kapū prižiūrētoja. Tiesmū posedžio metu pirmosies instances tiesme aplakstū lūdzojā by šaiū pateiktos nuotraukos pagrīstai kido pirmosies instances tiesmū padarytū īšvadā dēl L. ir J. V. kapaviečių atskirumo. Negana to, apelācijas instances tiesmas, atsižvelgdamas į pačios iekšovės veiksmus tiek iki bylos nagrinėjimo, tiek jau būlā nāginėjant tiesme, nusprendē, kad į pati savēs nēlākē L. kapavietės prižiūrētoja, nes buvo parengusi raštā ir surinkusi asmenū parašus, siekdama būti pripažinta nurodytū kapū prižiūrētoja. Taigi, pirmosies instances tiesme surinkus papildomūs irodynūs, byjolye nustatyta, kad L. kapavietē nēra bendra su J. V. kapavietē.

36. Pagal Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punktą už kapavietės arba kolumbariumo nišos priežiūrą atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė arba kolumbariumo niša.

37. Iš byloje teiktų šalių paaikškinimų nustatyta, kad nors byloje ir kėlęs ginčas dėl to, kas yra atsakingas už kapaviečių priežiūrą, tačiau pažymėtina, kad ginčo kapavietėje yra palaidoti tiek ieškovei, tiek atsakovams artimi ir brangūs žmonės (kapavietėje palaidoti ne tik ieškovės artinijai (tėvai ir brolis), bet ir jos sutuoktinis, taip pat atsakovės sutuoktinis (ieškovės brolis)).

38. Kaip minėta šios nutarties 27 punkte, pagal Kapinių tvarkymo taisyklių 21 punktą, jeigu asmuo, įrašytas žurnale kaip atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą, miršta arba dėl kitų priežasčių negali rūpintis kapavietės

ar kolumbariumo nišos priežiūra, jo giminačiai, sutuoktinis (-ė) arba kapavietėje ar kolumbariumo nišoje palaidotų mirusiųjų giminačiai ir sutuoktinis (-ė) turi susitarti, kas bus atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą, ir raštu apie tai pranešti kapinių priežiūretojui, nurodant keistinus žurnale duomenis.

39. Remiantis aptartomis teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad teisę prižiūrėti kapavietę turi kapavietėje palaidotų mirusiųjų giminačiai ir sutuoktinis (-ė). Ieškovės noras būti vienintelei atsakingai už kapavietės priežiūrą neatitiktų nei geros moralės principų, nei teisingumo, protinio ir sąžiningumo principų. Giminytės laipsnis šiuo atveju nėra svarbus, nes to nenustato įstatymai. Dėl to nepagrįsti ieškovės argumentai, jog tik ji turi pirmumo teisę būti atsakinga už abiejų kapaviečių priežiūrą dėl artimesnio palaidotiems asmenims giminytės laipsnio.
40. Dėl to teisėjų kolegija pabrėžia, kad nors formaliai nebuvo įvykdyti atsakingo už kapavietės priežiūrą asmens nustatymo ir paskyrimo reikalavimai, kaip tai nurodyta Kapinių tvarkymo taisyklių 21 punkte, tačiau šios kategorijos byloje svarbu yra užtikrinti tiek mirusio asmens ir jo artimiausių asmenų (giminių) valią (norą) turėti šeimos kapavietę, tiek atsivėlgti į susiklosčiusius papročius gerbti mirusiųjų atminimą bei jų ramybę.
41. Teisėjų kolegija pažymi, kad teisę rūpintis artimųjų kapais išsaugo visi asmenys. Pagal [CK 1.137 straipsnio 2 dalį](#) asmenys, įgyvendindami savo teises bei vykdydami pareigas, turi laikytis įstatymų, gerbti bendro gyvenimo taisykles ir geros moralės principus bei veikti sąžiningai, laikytis protinio ir teisingumo principų. [CK 1.137 straipsnio 3 dalyje](#), be kita ko, nustatyta, kad draudžiama piktnaudžiauti savo teise, t. y. draudžiama įgyvendinti civilines teises tokiu būdu ir priemonėmis, kurios be teisinio pagrindo pažeistų ar varžytų kitų asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus ar darytų žalos kitiems asmenims arba prieštarautų subjektinės teisės paskirčiai.
42. Nors byloje pirmosios instancijos teismas nustatė, kad atsakovė R. L., būdama atsakinga už kapavietės, kurioje palaidotas ir jos sutuoktinis, tvarkymą, priėmė sprendimą pažymėti I. ir E. L. šeimos kapavietę ir J. V. kapavietę ir 2017 m. balandžio 14 d. įrengė šias kapavietes žymintį bortelį, tačiau pažymėtina, kad byloje pagal teismų nustatytas aplinkybes yra padaryta teismų išvada dėl L. ir J. V. kapaviečių atskirumo, todėl nėra pagrindo pripažinti, kad pirmiau nurodyti atsakovės veiksmai pažeidė ieškovės interesus. Byloje taip pat nenustatyta, kad bortelis buvo pastatytas ieškovės sutuoktinio J. V. kapo priežiūros teritorijoje.
43. Teisėjų kolegija nurodo, kad ieškovė, nebūdama oficiali L. kapavietės priežiūretoja, nes, minėta, to nepatvirtino (*duomenys neskelbtini*) seniūnijos archyve saugomas laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnalas, pradėtas pildyti 1985 metais, negali nevaržomai įgyvendinti savo teisės rūpintis, prižiūrėti ir būti atsakinga už šeimos kapavietės priežiūrą. Visgi ieškovei yra brangus jos mirusių tėvų ir brolio atminimas, todėl suprantama, jog ji nori, kad kapavietė būtų tinkamai prižiūrima ir sutvarkyta. Toks ieškovės noras būti atsakinga už ginčo kapavietės priežiūrą asmeniui nepažeidžia teisės aktų reikalavimų, nustatytos tvarkos, kitų asmenų interesų, atitinka teisingumo, protinio, sąžiningumo principus ([CK 1.5 straipsnis](#)), laidojimo papročius bei moralines nuostatas. Svarbu pabrėžti ir tai, kad atsakovė taip pat neįsija teises be teisinio pagrindo varžyti ar pažeisti ieškovės norą rūpintis tėvų kapais, kuriuose taip pat palaidotas ir ieškovės brolis.
44. Dėl to teisėjų kolegija cituota [CK 1.137 straipsnio 2](#) dalimi, pažymėtina, kad mirusio asmens artimieji asmenys (giminačiai), įgyvendindami norą turėti ir prižiūrėti šeimos kapavietę, sprendami kapavietės priežiūros klausimus, turėtų tai daryti bendru sutarimu. Atsakovės įrengtas ginčo bortelis neužkertą galimybės giminiams ir kitiems artimesiems rūpintis kapu ir tokiu būdu rodyti pagarbą mirusiesiems.
45. Pagal Kapinių tvarkymo taisyklės atsakingas už kapavietės priežiūrą asmuo gali būti pakeistas kitu asmeniu, jei atsakingas už kapavietės priežiūrą asmuo miršta arba Taisyklėse nustatyta tvarka pripažįstama, kad jis neprižiūri kapavietės, taip pat tais atvejais, kai kapavietę prižiūrintis asmuo pats pateikia kapinių priežiūretojui raštą dėl atsisakymo prižiūrėti šeimos kapavietę. Tačiau byloje šių faktų nenustatyta ir jie nebuvo šios bylos nagrinėjimo dalykas, ieškovė aplinkybių, kad kapavietė neprižiūrima, netvarkoma ar aplėista, neįrodinėjo. Priešingai, pagal byloje pateiktus įrodymus nustatyta, kad kapavietės tvarko ir nori prižiūrėti abi ginčo šalys. Esant šioms nustatytoms aplinkybėms nėra pagrindo konstatuoti netinkamą kapavietės priežiūrą. Nagrinėjamoje byloje, sprendžiant ginčą dėl kapavietės priežiūros, ieškovė, pateikdama teismui ieškinį ir siekdama apginti savo pažeistas teises, turėjo įrodyti, kad jos teisės yra pažeidžiamos ir turėtų būti ginamos ieškinyje nurodytu būdu (paskiriant ją vieninteliu už kapavietę atsakingu asmeniu), tačiau ieškovė įrodymų, kad atsakovė trukdytų vykdyti kapavietės priežiūrą, nepateikė.

Dėl bylos procesinės baigties

46. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovės kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo keisti ar naikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį. Dėl to kasacinis skundas atmestinas, o apeliacinės instancijos teismo nutartis palikta nepakeista (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

47. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio 1](#) dalis, 98 straipsnio 1 dalis). Atsakovai prašo priteisti iš ieškovės 1034,55 Eur už atsiliepimo į kasacinį skundą parengimą, pateikė šias išlaidas pagrindžiančius dokumentus, iš jų matyti, kad atsakovas D. L. sumokėjo 1034,55 Eur. Šios išlaidos atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio nuostatas (7, 8.14 punktai). Šių išlaidų atlyginimas, atsižvelgiant į bylos nagrinėjimo rezultatą, atsakovui D. L. priteistinas iš ieškovės.
48. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 4 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 2,42 Eur tokių išlaidų. Ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio 6](#) dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 15 d. nutartį palikti nepakeistą.
Priteisti atsakovui D. L. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) iš ieškovės A. O. V. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) 1034,55 Eur (vieną tūkstantį trisdešimt keturis Eur 55 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
Davidonienė

Virgilijus Grabinskas

Egidija Tamošiūnienė